

К.В. Зубкова, канд. техн. наук, доц. (*ХНТУ, Херсон*)

О.В. Стоянова, канд. техн. наук, доц. (*ХНТУ, Херсон*)

С.В. Бобирь, канд. техн. наук, асист. (*ХНТУ, Херсон*)

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ ФРУКТОВИХ ДЖЕМІВ ДЛЯ ПРОФІЛАКТИЧНОГО ХАРЧУВАННЯ

Виробництво концентрованих фруктових консервів (повидло, джеми, варення) спрямовано на вдосконалення існуючих технологій або на розширення асортименту продуктів харчування, поліпшення їх якості та набуття профілактичної спрямованості. Актуальним у всьому світі на сьогоднішній день є розроблення спеціальних продуктів харчування для оздоровлення населення. Останнім часом, з урахуванням сучасних вимог науки про харчування, розширюється виробництво низькокалорійних продуктів в різних галузях харчової промисловості з використанням цукрозамінників, призначених для людей, хворих на цукровий діабет, ожиріння, серцево-судинні порушення.

Проведений аналіз даних літератури свідчить про те, що інноваційні підходи при розробці продуктів профілактичної дії (імуномодуючої та радіозахисної) полягають у впровадженні у виробництво технологій концентрованих фруктових джемів з використанням цукрозамінників. Але, продуктивність ліній відповідного асортименту продукції невелика і виробництво має низький економічний ефект. Тому розробка технологічних схем і рецептури фруктових джемів для профілактичного харчування потребує удосконалення способів переробки сировини.

Метою роботи є розроблення технології з виробництва джему сливового з використанням цукрозамінника. Для вирішення цієї проблеми були поставлені наступні завдання: розроблення рецептури сливового джему з додаванням стевіозиду; компоновання технологічного обладнання консервного цеху для підприємств середньої та малої потужності.

У роботі пропонується виготовляти сливовий джем з використанням стевіозиду для забезпечення профілактичної дії щодо розвитку цукрового діабету. Смак стевіозиду дуже схожий до смакових властивостей цукру, але коефіцієнт солодкості стевіозиду, по відношенню до цукру, складає 1:(200–300). На відміну від цукру, стевіозид не вступає в реакції меланоїдиноутворення і не викликає потемніння продукту в процесі виробництва та зберігання. Він не

зброджується мікроорганізмами, підкреслює ароматичні властивості сировини, створює насиченість смаку у продукті.

Під час визначення масової частки цукрозамінника керувалися коефіцієнтом солодкості, який дорівнює 1:200 (по відношенню до цукрози). Склад рецептури дозволяє знизити калорійність джему, при цьому органолептичні й фізико-хімічні властивості повністю відповідають вимогам якості. У дослідженнях використовувалися сливи сортів: Персикова і Монфор. Якість сировини оцінювали за ДСТУ 8320-2015 «Слива свіжа». Для виробництва джему за інструкцією із плодів сливи отримували плодovu масу після попередньої підготовки – сортування, миття, видалення кісточки. Її змішували з підготовленим цукрозамінником (стевіозидом), дотримуючись рецептури закладки компонентів.

Технологічна схема включає такі операції: транспортування, зберігання, миття, видалення кісточок, бланшування, подрібнення, змішування (за рецептурою), уварювання, фасування, закупорювання, стерилізація, охолодження, оформлення готової продукції. Плодovu масу уварювали до вмісту сухих розчинних речовин у готовому продукті 73%. Джем фасували в тару, закупорювали та стерилізували за встановленими режимами. У дослідних зразках визначено вміст сухих розчинних речовин рефрактометричним методом, цукрів – ферицианідним, титрованих кислот – титрометричним, розчинного пектину – Са-пектатним. Стевіозид вносять на етапі змішування з фруктовою масою. Доза його внесення обумовлюється рецептурами на виробництво фруктового джему, вона не повинна перевищувати 1000 г на 1 т джему. У виробництві джему використовується нова технологія – boule. Цей метод передбачає розміщення фруктів в спеціальних закритих варильних ємностях при зниженому тиску 10–15 хв, що дозволяє проводити процес кипіння при низьких температурах (45 °C) і отримати готовий джем високої якості. Вміст сухих речовин у джемі контролюється електронним рефрактометром і має бути не менше 73%.

Технологічна схема виробництва фруктових джемів з використанням стевіозиду дозволяє значно знизити калорійність продуктів і надати готової продукції дієтичної спрямованості, при цьому органолептичні й фізико-хімічні властивості повністю відповідають вимогам, які висуваються до продуктів профілактичного харчування. Розроблено проект цеху та запропоновано сучасне технологічне обладнання для плодоовочевих підприємств малої продуктивності з метою зниження енерговитрат і підвищення прибутковості.